Američki domorodci ("Indijanci") u Europi 58. godine prije nove ere!?

"Native Americans ("Indians") in Europe in 58 BCE? A Reaassesment of Classical Sources

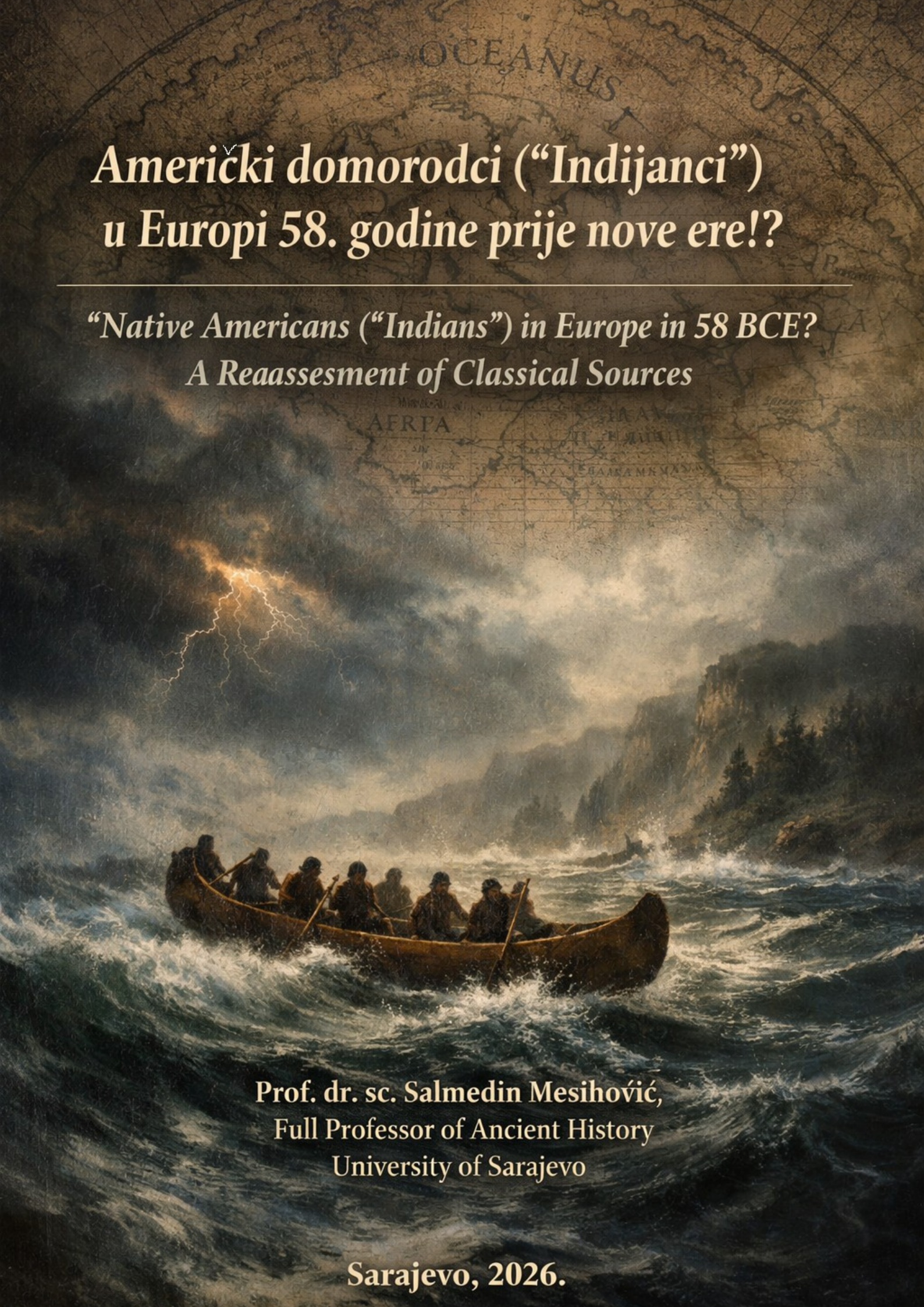

Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović,
Full Professor of Ancient History
University of Sarajevo

Sarajevo, 2026.

Američki domorodci ("Indijanci") u Europi 58. godine prije nove ere!?

"Native Americans ('Indians') in Europe in 58 BCE? A Reassessment of Classical Sources"

Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je redovni profesor na Odsjeku za historiju, Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet, na katedri za stari vijek. Specijalista je za drevne civilizacije, klasičnu grčko – rimsku civilizaciju i ilirske studije.

Resume

This paper revisits a reports by Pomponius Mela and Pliny the Elder from the 1st century AD, describing 'Indians' who allegedly were cast by a storm from Indian waters and ended up on the shores of Germania. The author analyze these narratives through classical sources and geographical assumptions of the time, questioning theirs feasibility and suggesting a potential transatlantic origin for these castaways. By exploring ancient maritime theories, the Gulf Stream, and navigation practices, the article raises the possibility that these so-called 'Indians' may have been oceanic castaways from the Americas or Caribbean. This scenario not only invites reconsideration of pre-Columbian transoceanic contact but also highlights the limitations of Roman geographic knowledge and ethnographic labeling.

Keywords: Pomponius Mela, Pliny the Elder, oceanic castaways, Indians, Metellus Celer, transoceanic contact, ancient geography, maritime theory

Rezime

U ovom članku se razmatraju zabilješke rimskih pisaca Pomponija Mele i Plinija Starijeg, nastale u I. st. n. e., o 'Indijcima' koje je navodno oluja odbacila iz Indije na obale Germanije, uz prateća objašnjenja (izvedena iz dotadašnjeg nivoa znanja klasične civilizacije o geografiji i pomorstvu) kako se to moglo desiti. Analizom sadržaja i okolnosti izvora te kritičkim preispitivanjem tadašnje klasično-civilizacijske zemljopisne predodžbe i geografskih naziva, vrlo je moguće izvesti i tezu koja bi ukazivala na transatlantsko porijeklo tih putnika, upravo i iz nekog dijela Amerika. Kroz diskusiju o Golfskoj struji, morskim rutama i kulturnom kontaktu, članak donosi tu novu eventualnu percepciju ovih 'Indijaca' u vidu sjevernoameričke ili karipske provenijencije.

Ključne riječi: Pomponije Mela, Plinije Stariji, okeanski odbaćenici, Indijci, Indijanci, Rimljani, Metel Celer, transokeanski kontakti, geografske teorije, antička navigacija, Karibi, Sjeverna Amerika.

Extended Summary

This paper revisits a remarkable and largely neglected passage preserved in the works of Pomponius Mela (*De Chorographia* III.45) and Pliny the Elder (*Naturalis Historia* II.170), both of whom rely on an earlier account by Cornelius Nepos. The passage describes a group of "Indians" who allegedly reached the shores of Germania after being carried away by storms from Indian waters and were subsequently presented as a gift to the Roman proconsul Quintus Metellus Celer. The study undertakes a critical analysis of this narrative by

examining its transmission chain (Metellus Celer → Cornelius Nepos → Pomponius Mela / Pliny the Elder), emphasizing the methodological limitations inherent in such second- and third-hand reports. Particular attention is paid to inconsistencies between the surviving versions, including discrepancies regarding the identity of the donor (king of the Boii vs. king of the Suebi), as well as internal contradictions and geographical implausibilities. A central argument of the paper is that the ethnonym *Indi* (Indians) should not be interpreted literally. Instead, it is understood as a classificatory construct imposed by Roman or pre-Roman observers attempting to categorize unfamiliar peoples within an existing geographical framework. The analysis highlights the fluidity and imprecision of ancient ethnographic terminology, especially in contexts where direct communication was limited or mediated through multiple linguistic and cultural filters. The paper demonstrates that a voyage from the Indian subcontinent to Germania, whether via eastern or western maritime routes, would have been practically impossible given the technological, navigational, and geographical constraints of the late Republic. Both hypothetical routes—circumnavigation through the Arctic via Asia or passage through the Mediterranean and Atlantic—are critically evaluated and rejected as implausible.

In contrast, the study explores an alternative hypothesis: that these so-called "Indians" may have originated from the American continents. Two potential scenarios are examined:

1. **North Atlantic Drift Hypothesis** – A group originating from northeastern North America (e.g., Newfoundland or adjacent regions) could have been carried eastward by storms toward the British Isles and the North Sea.

2. **Gulf Stream Hypothesis** – A vessel departing from the Caribbean or Mesoamerican region could have been entrained in the Gulf Stream, facilitating a transatlantic crossing toward the Azores and eventually Western Europe.

The paper supports these hypotheses by drawing analogies with known pre-modern long-distance maritime phenomena, including Polynesian navigation across the Pacific and Viking voyages across the North Atlantic. While not asserting direct evidence of sustained transatlantic contact, the study argues that accidental crossings are within the realm of possibility.

Furthermore, the article situates the narrative within the broader context of ancient geographical thought, particularly the widespread belief in an encircling ocean (*Oceanus*) and the concept of unknown lands beyond the known world. The account is interpreted as both a reflection of empirical observation and a product of theoretical frameworks that shaped Roman understanding of the world. The paper concludes that the traditional interpretation of the "Indians" as originating from South Asia is untenable. Instead, the possibility of a transatlantic origin—while speculative—offers a more coherent explanation when considered in light of oceanic currents, ethnographic misidentification, and the limitations of ancient geographical knowledge. Ultimately, this case highlights the need to reassess classical

sources not only as repositories of information but also as interpretative constructs shaped by the epistemological horizons of their time.

Izvori

Zemljopisac Pomponije Mela[1] je u 45. odjeljku III. knjige svoga djelu, pisanom još prije skoro 2000 godina, iznio informaciju, nadasve i zanimljivu i intrigantnu :

„*Sed praeter physicos Homerumque universum orbem mari circumfusum esse disserit Cornelius Nepos ut rece ntior, auctoritate sic certior;testem autem rei Quintum Metellum Celerem adicit, eumque ita rettulisse comme morat: cum Galliae pro consule praeesset, Indos quosdam a rege Botorum dono sibi datos; unde in eas terras devenissent requirendo cognosse, vi tempestatium ex Indicis aequoribus abreptos, emensosque quae intererant, tandem in Germaniae litora exisse. restat ergo pelagus, sed reliqua lateris eiusdem adsiduo gelu durantur et i deo deserta sunt.*„

„Ali, osim prirodoslovaca i Homera, koji svi tvrde da je sav poznati svijet okružen morem, tu je i Kornelije Nepot[2], koji je kao noviji pisac pouzdaniji izvor. On navodi Kvinta Metela Celera[3], prokonzula Galije, kao svjedoka toga vjerovanja, i bilježi da mu je Celer to prenio kako slijedi : Dok je bio prokonzul Galije, izvjesni Indijci su mu bili predstavljeni kao poklon od kralja Boja. Pitajući ih koji put su slijedili kako bi došli tamo, Celer je saznao kako ih je

[1] *Pomponius Mela* je živio sredinom I. st. n. e.). Iako je bio jedan od bitnijih geografa rimskog svijeta, o njemu se malo zna. Po tim oskudnim dostupnim informacijama Pomponije Mela je rođen u gradu *Tingentera* (Algeciras) u južnoj Španiji. Njegovo djelo *De situ orbis libri III* je pisano u lakonskom stilu i imalo je intenciju da obuhvati sve zemlje, područja koja su bila u tadašnjoj sferi spoznaje (što je uključivalo uglavnom područja onoga što se znatno kasnije zvalo „Stari svijet"), a ne samo ono što je bilo u okvirima rimskog svijeta ili bi njemu gravitiralo. Melino djelo nije imalo samo deskriptivni opis zemalja, naroda i mora, nego je predstavljalo i teorijsku, geografsku raspravu, što joj je donosilo dodatnu vrijednost. On je uveo i pretpostavku o postojanju misterioznog kontinenta na (za tadašnji stari svijet) nepoznatoj polovici Zemlje koji je on nominirao kao *Antichthones.*

[2] *Cornelius Nepos* (živio cc 99 – 24. god. p. n. e.) iz cisalpinskog grada Ticina (preciznije iz sela *Hostilia*, nedaleko od Verone) je napisao u više radova biografije znamenitih ljudi, uključujući i mnoge iz predrimskog grčkog i helenističkog doba, pa i Kartaginjane. Njegovi veći i značajniji biografski radovi su bili: a) *Liber de excellentibus ducibus exterarum gentium;* b) *De Historicis;* c) *De viris illustribus.* Od njegovih biografija naročiti značaj imaju one Hamilkara, Hanibala, Katona Starijeg i Atika. Nažalost, nisu dostupna ostala njegova djela: "Životopis Katona Starijeg", *De Vita Ciceronis*, *Epistulae ad Ciceronem*, "Kronika" (opća historija u 3 knjige) i *Exemplorum libri* u najmanje 5 knjiga (koja je govorila o jednostavnosti i kreposti života starog Rima), a pisao je pjesme, moguće je da napisao i "Život Diona" i možda se bavio i zemljopisom. Nepot nije bio baš kritički historičar, pa ga Kvintilijan ne navodi među historičarima, a Plinije Starije ga kritizira zbog lakovjernosti. Međutim, njegova djela su bila vrlo čitljiva i pregledna, pa su se koristila u obrazovanju rimske djece. Zanimljivo je da je u kasnoj antici gramatičar Emilije Prob (*Aemilius Probus*), Nepotov rad pretvorio u svoj i da se tada pojavljuje pod nazivom *Excellentium Imperatorum Vitae* (riječ je o biografijama grčkih, helenističkih i kartaginskih kraljeva, političara i vojskovođa). Nepot je dobar dio svoje zrele dobi proveo u Rimu, a bio je prijatelj svoga zemljaka Katula (koji mu je posvetio pjesme), Cicerona i Tita Pomponija Atika.

[3] *Quintus Caecilius Metellus Celer* (živio cc kraj II. st. p. n. e. – april 59. god. p. n. e.; konzul 60. god. p. n. e.), istaknuti političar i vojni zapovjednik iz vremena Kasne Republike, koji je ostvario i zavidnu političku karijeru u rimsko-republikanskom sustavu *cursus honoromu* („staza časti"). Po političkom uvjerenju bio je optimat, i kao pretor 63. god. p. n. e. je uspješno kooperirao sa Ciceronom u suzbijanju Katiline urote i pobune. Naredne 62. god. p. n. e. ovaj Metel Celer je bio namjesnik provincije Cisalpinske Galije. Nakon obnašanja konzulske časti, Celer Metele je kao prokonzul trebao preuzeti provincijsku upravu nad Narbonskom Galijom, i koja je pripadala širem zemljopisnom određenju Transalpinske Galije, ali je preminuo prije nego što je i otišao u svoju provinciju. Da je kojim slučajem otišao u svoju prokonzulsku provinciju, Celer Metel bi bio taj, a ne Gaj Julije Cezar, koji bi bio uvučen u one čuvene Galske ratove. Ovaj Metel Celer je bio u lošem braku sa čuvenom, skandaloznom Klodijom.

oluja odnijela iz indijskih voda, da su prešli preko mnogih zemalja i da su naposljetku stigli do obale Germanije. Dakle, more je doista povezano u neprekidni pojas, ali ostatak te iste obale ostaje zaleđen zbog neprekidne hladnoće i zato je pust.“

Svestrani Plinije Stariji[4] u svojoj enciklopediji *Naturalis historia* (u drugoj knjizi, natuknici 170) zapisao je isti događaj :

"Idem Nepos de septentrionali circuitu tradit Quinto Metello Celeri, Afrani in consulatu collegae, sed tum Galliae proconsuli, Indos a rege Sueborum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes tempestatibus essent in Germaniam abrepti. sic maria circumfusa undique dividuo globo partem orbis auferunt nobis, nec inde huc ne hinc illo pervio tractu. quae contemplatio apta detegendae mortalium vanitati poscere videtur, ut totum hoc, quicquid est, in quo singulis nihil satis est, ceu subiectum oculis quantum sit ostendam."

"Isti Nepot[5] pripovijeda o sjevernom opsegu (svijeta) da su Kvintu Metelu Celeru, kolegi Afranijevom u konzulatu, a tada prokonzulu Galije, Indijci bili darovani od kralja Sveba, koji

[4] Plinije Starije (*Caius Plinius Secundus*; 23. god. n. e.– 25, VIII. 79. god. n. e.) je bio rimski pisac, prirodnjak, filozof, zapovjednik kopnenih trupa i mornarice, a bio je osobni prijatelj principesa Vespazijana. On je bio Rimljanin starog kova, svestrana osoba koju je sve interesirala, sa pronicljivim duhom, slobodom spoznaje i sposobnošću zapažanja, erudita u punom smislu koji je svoje slobodno vrijeme koristio za znanstvena istraživanja. Njegova marljivost i hrabrost te želja za stalnim sticanjem novih znanja su ostali osvjedočeni u historiji. Plinije Stariji je porijeklom iz grada Koma, tada već sjeverne Italije (nekadašnja Cisalpinska Galija), jedne sredine sa raznorodnim etničkim i kulturološkim porijeklom, naravno tada ujedinjenim pod imenom rimskog građanstva. Svoj uspon u javnoj hijerarhiji je započeo sa službom u vojsci i to dugogodišnjim boravkom na rajnskoj granici. Plinije Stariji je kao oficir i dužnosnik Države (često kao prokurator) proputovao mnoge zemlje tadašnjeg rimskog svijeta. Na kraju je postao i prefekt flote u Misenumu i osobno je vodio spasilačku akciju prilikom čuvene erupcije Vezuva 79. god. n. e., kada su zatrpani pod vulkanskim pepelom Pompeji i Herkulanum. Na spašavanje ljudi iz pakla koji je nastupio toga augustovskog dana nije krenuo samo iz osjećaja odgovornosti te urođene hrabrosti, nego i iz znanstveničke radoznalosti, jer je želio da ispita vulkansku erupciju iz prve ruke. Prilikom akcije koju je vodio Plinije Stariji je i poginuo. Rezultate svojih zapažanja i istraživanja je ostavio u svome epohalnom djelu, enciklopediji *Naturalis historia,* koja se sastoji od 37 knjiga. *Naturalis historia* je na svu sreću dostupna i pruža uvid u antičko znanje I. st. n. e. i na najbolji način pokazuje svestranost i slobodoumnost (oslobođeno ideoloških okova) znanstvenog proučavanja tadašnjih Rimljana. *Naturalis historia* u sebi sadržava podatke iz botanike, zoologije, poljoprivrede, astronomije, kosmografije, geologije, mineralogije, zemljopisa, medicine, prirodnih fenomena, rudarstva, tehnologije, umjetnosti, historije, demografije, etnografije. Plinije Stariji je koristio podatke od najmanje 146 rimska i 327 grčka autora, te druge izvore informacija. Tako je koristio i topografske podatke Vipsanija Agripe, te učenjaka i mauritanskog kralja Jube II., koji mu je bio glavni vodič u botanici. Ovo enciklopedijsko djelo je imalo nemjerljiv utjecaj na kasniji razvitak znanosti ne samo u antici, nego i u srednjem vijeku, te u doba humanizma i renesanse. Za vrijeme boravka na germanskoj granici, napisao je svoju prvu knjigu o upotrebi streljaštva u konjici (*De jaculatione equestri*). Isto u Germaniji, on je usnio duh Druza (oca principesa Klaudija i velikog pobjednika nad Germanima) koji ga je molio da spasi sjećanje na njega. To ga je motiviralo da napiše historiju (u 20 knjiga) svih ratova između Rimljana i Germana. Ovo djelo o germansko – rimskim odnosima je bilo glavno vrelo za Tacitove prve knjige Anala u kojima govori o ratovima sa Arminijem i Tacitovu "Germaniju". Nažalost, ovo djelo je izgubljeno. Plinije Stariji je napisao i biografsko djelo o svome zapovjedniku u Gornjoj Germaniji Pomponiju Sekundu (*Publius Pomponius Secundus*; polubrat po majci čuvenog rimskog vojskovođe Korbula) u dvije knjigu. Napisao je i edukativno djelo o retorici nazvano *Studiosus*, a nešto kasnije i djelo *Dubii sermonis*. Plinije Stariji je nastavio i historiju Aufidija Basa (*Aufidius Bassus*) koji je živio za vrijeme principesa Tiberija. Basuovo drugo djelo je bilo *Bellum Germanicum*, isto nažalost izgubljeno. Izuzev *Naturalis historia,* sva ostala djela Plinija Starijeg su izgubljena.

[5] Misli se na Kornelija Nepota.

su, ploveći iz Indije radi trgovine, olujama bili odneseni u Germaniju. Tako mora, koja sa svih strana okružuju i dijele zemaljsku kuglu, oduzimaju nam dio svijeta, jer ne postoji prohodan put ni odande ovamo niti odavde onamo. Razmatranje toga čini se prikladnim da razotkrije taštinu smrtnika, te kao da zahtijeva da pokažem koliki je zapravo ovaj cijeli svijet, ma koliko bio velik, u kojem pojedincima ništa nije dovoljno, kao da im je sve pred očima podloženo."

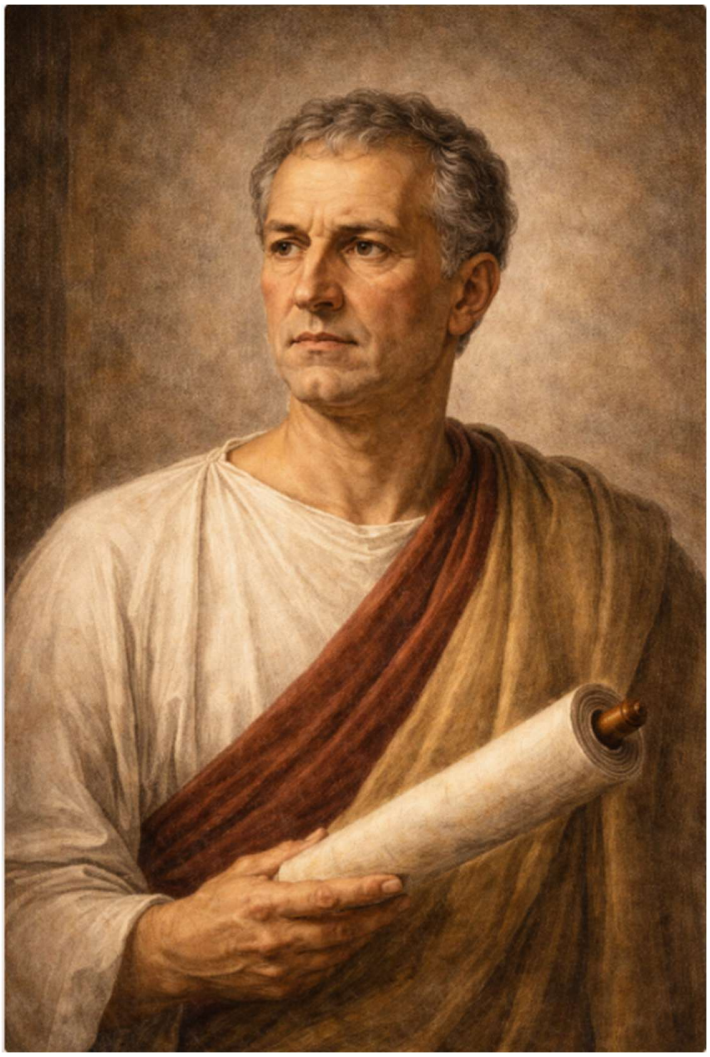

Analiza

Iako su citirane informacije iz djela Pomponija Mele i Plinija Starijeg, a koje su obojica preuzela iz djela Kornelija Nepota, a ovaj dobio (usmenim putem, razgovorom) od Kvinta Metela Celera nesumnjivo vrlo, vrlo upadljive i mogu navesti na neke interesantne teorije, teze, špekulacije, pretpostavke pa i zaključke, ipak im se ni u znanstvenoj ni u popularističkoj javnosti, pa čak ni u pseudo-znanstvenom miljeu, nije posvetila ne samo veća, nego ni dostatna pažnja. Zagonetka cjelovitog informacionog niza je i u ruti putovanja tih „Indijaca" koji su se eto našli bačeni na obale Germanije, ali i u tome ko su ustvari ti „Indijci". Glavni problem informacionog niza je jednostavne naravi, a to je da je nastao prenošenjem iz treće ruke. Mi uopće, bar na sadašnjem tehnološkom i spoznajnom nivou, ne raspolažemo sa razgovorom Metela Celera i Kornelija o ovom jednom nadasve i za njih same fanstastičnom događaju. A taj razgovor je bio taj primarni izvor, iz kojega su kasnije proizašli, za sada poznato, samo kod Mele i Plinija Starijeg konstruirani informacioni nizovi o „Indijcima" koje je oluja odbacila, pa su se eto pojavili na obali zapadne Europe. Ovaj informacioni niz je inače kod Mele nešto izdašniji u podacima u odnosu na onaj koji daje Plinije Stariji.

Glavni problem sa rekonstruiranjem stvarnog, povijesnog informacionog niza sa fenomenom ovih "okeanskih odbaćenika" je u tome što za sada nije dostupan, bolje rečeno izgubljen je (nadamo se samo trenutno) rukopis Kornelija Nepota u kojem on prepričava ono što mu je izrekao Metel Celer. Čak ne znamo ni u kojem djelu iz te izgubljene građe se možda mogao nalaziti navedeni tekst. Sa druge strane, treba imati u vidu i kako Nepot nije bio baš neki vrsni historičar ni kritički istraživač i vrlo je moguće da je on samo prenio, uz određene dorade i skraćivanja, ono što je čuo od Metela Celera, i ne sumnjajući u autoritet njegovih riječi.

Sam Metel Celer je osobno vidio te „Indijce" i sa njima se na neki, nama za sad nepoznati, način sporazumijevao. Naravno, ovdje je potrebno spomenuti da je vrlo moguće da Metel Celer nikada ranije nije vidio prave Indijce, odnosno stanovnike indijskog potkontinenta. Uostalom stanovnici toga potkontinenta se tada uopće nisu ni nazivali ni identificirali pod indijskim imenom, niti u njegovom punom obliku niti u bilo kojoj od njegovih varijacija. [6]

[6] Latinsko ime *India* je derivat helenističke riječi Ἰνδία, koja potiće iz grčke riječi Ἰνδός, odnosno Ἰνδικά staropersijskog Hindush ( ) i konačno od Sindhu, naziva na Sanskrtu za rijeku Ind ili njen južni bazen i odgovarajuće gravitirajuće područje. Bez obzira na tako izvornu zemljopisnu ograničenost, na Zapadu se ime Indija još od epohe klasične civilizacije odnosilo na onaj široki geografski, ali i kulturološki prostor istočno od Irana i južno od planinski lanaca Hindukuša i Himalaja. Indijsko ime za cjelokupni potkontinent su među njegovim stanovnicima, pa i šire, raširili tek Zapadnjaci kada su ga počeli kolonizirati od kraja XV. st. Za Indiju se, danas (uz indijsko ime) i u oficijelnom smislu, koristi i domaće ime Bharat (भारत)), i to i u ovom obliku i u svojim mnogobrojnim varijacijama u mnogim (i indoeuropskim /arijskim/ i u dravidskim) jezicima ovog golemom i mnogoljudnog (i tad i danas) južnoazijskog potkontinenta koji i pored svih unutarnjih raznolikosti ipak predstavlja ne samo jedinstvenu geografsku, nego i kulturološku, historijsku zajednicu. Bharat ustvari potiče od drevnog naziva (na Sanskritu) Bharatavarsha, koji se izvorno primjenjivao samo na današnji sjeverni dio indijskog geografskog i kulturološkog podneblja (a kasnije se proširio na cijeli ovaj prostor), a koji

Zato je i nemoguće da se ova grupa okeanskih odbaćenika iz svoje matične zemlje identificirala i pred priobalnim zapadnim Europljanima (koji tada nisu ni znali za postojanje Indije i ovog potkontinenta) koji su ih prvi sreli po iskrcavanju, ni pred Bojima ili Svebima (koji možda nisu ni znali za postojanje te Indije), a ni pred Celerom Metelom identificirala indijskim imenom. To nazivanje „Indijcima" ovih okeanskih odbaćenika zato definitivno možemo smatrati samo Metelovom, ili čak i Nepotovom, konstrukcijom kako bi se pokušalo takvim nominiranjem objasniti iznenadna pojava ovih "okeanskih odbaćenika", koji su za tadašnje zapadne Europljane bili ljudi sa neobičnim izgledom, neobičnog jezika i neobičnih navika i načina ponašanja. Naravno, najprihvatljivije objašnjenje bi bila teorija o okolnom okeanu koji obavija svo kopneno područje. Po toj teoriji, koja je bila u neku ruku ne samo dominantna nego i neka vrsta tadašnjeg mainstreama, bila bi i "razumljiva" i "prihvatljiva" njihova plovidba od Indije pa duž obala sve do germanskih obala. Pošto je spoznaja obrazovanih ljudi i onih iz tadašnje elite klasične grčko – rimske, mediteranske civilizacije o zemljopisu bila znatno prostija u odnosu na stvarno stanje izgleda i prostranstava Staroga svijeta, po njihovoj perspektivi je bilo (iako teško izvedivo) moguće da oluja oduva neku grupu putnika na nekom plovilu iz Indije i da oni dođu zaobilatnim „okenskim" strujama čak do sjeverozapadno-europskim obala.

Naravno, mi danas znamo da je jedno takvo putovanje, na tadašnjem kulturno-civilizacijskom i tehnološkom nivou, sa tadašnjim tehnološkim sredstvima, plovidbenim umijećima, poznavanju navigacije i orijentacije, korištenim plovidbenim sredstvima, i općenito iznimnom dugačkim rutama u to vrijeme za samo jednu manju skupinu na jednom plovilu, bilo apsolutno nemoguće. Te putnike, odnosno po ovoj teoriji „Indijce" je oluja prvo trebala oduvati na istok, onda bi oni morali proći kroz malajsko – indonežanski arhipelag, ili doći do Australije, pa bi preko južnokineskog mora došli i do azijskih voda Pacifika, onda bi prošli Japanski arhipelag, išli dalje prema sjeveru, prošli kroz Beringov prolaz i išli i plovili duž sjevernosibirske obale i Sjevernog ledenog okeana jednom iznimno dugačkom rutom, da bi na kraju zaobišli Skandinavski poluotok sa sjevera prema jugu i došli do sjeverozapadne Europe. To bi i za današnje uvjete bio više nego iznimni poduhvat i avantura, a kamoli za grupu putnika na jednom manjem plovilu koji su plovili koristeći ili vjetar ili snagu svojih mišića. Teorija da su ovi „Indijci" oduvani na zapad prema Arabiji i Crvenom („Eritrejskom") moru je besmislena, jer je taj pomorski put kao veza Mediterana i Indije korišten (uz pomoć sezonskih monsuna) već stoljećima. A u tom slučaju bi ti „Indijci" morali preći Egipat, čitav Mediteran sa istoka ka (i to prolazeći pored Italije i rimskih provincija Sicilije, Afrike, Daljnje Španije) zapadu, proći između „Heraklovih stubova" (Gibraltarski prolaz) i onda ploviti do sjeverozapadne „barbarske" obale Europe.

---

opet potiće od naziva ranog naroda Bharata (iz perioda Veda). Domaći skupni naziv je i Jambudvipa (जम्बुद्वीपम्), koji se koristio i ranim periodima. Za ovo zemljopisno – kulturološko područje popularan naziv je bio i persijski Hindustan (هندوستان), koji se isto u početku odnosio samo na sjever, pa se onda proširio na cijeli potkontinent.

Ni u majštovitijim zamislima, tadašnji ljudi iz klasične grčko – rimske civilizacije nisu mogli pojmiti da postoji, nakon uništenja Atlantide, još uvijek jedna golema kontinentalna masa između zapadnog kraja i istočnog kraja Staroga svijeta. Tako za njih nije dolazila u obzir opcija da su ti "okeanski odbaćenici" ustvari došli sa nekog dalekog, nepoznatog golemog, zapadnog svijeta. Uostalom, čak je i prvim došljacima, istraživačima i naseljenicima koji su od 1492. god. počeli pristizati na Karibe i obale srednje i južne Amerike trebalo ipak čak nekoliko decenija kako bi shvatili i prihvatili da to nije „Zapadna Indija", nego nova kontinentalna masa koja se ispriječila između Europe i za njih tako željene, izmaštane bogate i obilate Azije (Kitaja/Kine i Indije). A zbog takve njihove zablude očuvala su se stoljećima tako zemljopisno pogrešna imena „zapadna i istočna Indija", kao i skupni naziv za domorodce Amerika koje i danas nazivamo Indiosima ili Indijancima. Zato Metelu Celeru i nije padalo na pamet da su ovi „čudni ljudi" mogli doći preplovivši Atlantik po sredini. Čak bi se moglo pretpostaviti kako su primitivniji i neciviliziraniji stanovnici one obale na koju su se prvotno iskrcali okeanci odbaćenici bili moguće i racionalnijeg mišljenja (kako su ovi mogli doći sa druge strane okeana, a ne nekakvim zaobilaznim putevima) i koji nisu imali pojma ni o kakvim u to vrijeme dominirajućim zemljopisnim teorijama, kartama, kontinentima, pa ni o Indiji ili nekim istočnim zemljama, nego nešto kultiviraniji Boji ili civilizirani Metele Celer i njegovi sunarodnici koji su bili obrazovani u okvirima zemljopisa i geografije, etnografije i povijesti kao znanosti, naravno na tadašnjim nivoima i mjerilima i koji bi se toga ortodoksno držali.

Posebno je pitanje taj problem sporazumijevanja između „Indijaca" sa Germanima, Bojima i Rimljanima. Nesumnjivo su ovi odbaćenici sa Atlanskog okeana, i prije nego što su sreli Metela Celera, bili uspostavili neki, bar rudimentarni nivo komunikacije sa pripadnicima zajednica koje su sreli. Teško je pretpostaviti da su sa Metelom komunicirali na latinskom jeziku. I zbog toga je nemoguće pretpostaviti da su koristili indijsko ime. Nesumnjivo je nivo komunikacije ne samo Metela, nego i kralja Boja ili kralja Sveba sa ovim okeanskim odbaćenicima bio težak, nejasan, kontradiktoran, teško shvatljivi i još teže prevodljivi pojmovi, riječi, značenja i fraze. Svašta se tu moglo izreći i shvaćati, pa je onda iz te zbrke Metel Celer iskonstruisao svoju priču koju je prenio Korneliju Nepotu, koju je ovaj zapisao (dotjeravši je stilski, a možda i u nekim detaljima), a koju je opet pročitao Pomponije Mela je prebacio u svoje djelo (prilagodivši je intencijama podatka o kojem je pisao).

Možemo sa visokom (ali još uvijek ne i apsolutnom) dozom sigurnosti konstatirati kao je priča o tome da su ovi „okeanski odbaćenici" u Melinom i Plinijevom informacionim nizovima nazivani Indos, došli iz Indije nekim zaobilaznim putem ustvari konstrukcija koju je počeo razvijati sam Celer Metel, zapisao i doradio Kornelije Nepot, a u potpunosti formirao i zaokružio Pomponije Metel. I sama svrha podatka je tako poslužila u svrhu dokazivanja tadašnje mainstream geografske teorije da je „sav" poznati svijet okružen morem, koje je povezano u neprekidni pojas.

Viđenje svijeta na osnovi djela Pomponija Mele.

Zanimljivo je da Pomponije Mela nije mogao objasniti jednu kontradikciju u svojoj konstrukciji podatka III, 45. Ako je, kako je on zapisao na kraju svoga informacionog niza, dio te obale koju zapljuskuje taj jedinstveni okean, zaleđen zbog neprekidne hladnoće i zbog toga je pust, kako je onda bilo moguće da prođu živi preko te, dugačke rute, „Indijci“ za koje je zapisano da su prešli preko mnogih zemalja i da su naposljetku stigli do obale Germanije. Jednostavno rečeno, oni tim dijelom na kojem ljudi, po zapisu Pomponija Mele, nisu uopće mogli prebivati, nisu mogli ni boraviti, posebice jer su poticali iz tropskog područja i bili

nenaviknuti i bez potrepština i bez ikakvih priprema za vrlo, vrlo hladno vrijeme i arktička zemljopisna i klimatska stanja. Samim tim odbacujemo mogućnost da su ovi „okeanski odbaćenici" ili tzv. Indos kako se nazivaju u Melinom podatku, stvarno poticali iz Indije ili bilo kojeg dijela Azije. U informacionom nizu Plinija Starijeg se ne nailazi na spomen obale koja je zaleđena zbog neprekidne hladnoće i koja je pusta. On samo navodi da su ovi okeanski odbaćenici plovili iz Indije radi trgovine i da su ih oluje oduvale do obala Germanije. Naravno, već ranije smo precizno objasnili kako je praktično nemoguće da nekoga oluje oduvaju iz Indije do Germanije. Pa ako kod Pomponija Mele nailazimo na očitu kontradikciju, kod Plinija Starijeg nailazimo na apsurd. I tu se sada nameće dilema, da li su kontradikcija ili apsurd poticali iz Metelovog razgovora sa Nepotom, ili su bili sopstveni Nepotovi zaključci koje je on zapisao u svome djelu ili su bili zaključci – objašnjenja Pomponija Mele i Plinija Starijeg.

Naredna, i to vrlo bitna dilema proizlazi iz nesuglasja ko je Metelu Celeru poklonio ili poslao "okeanske odbaćenike", da li je to bio kralj keltskih/galskih Boja (kako je zapisao Pomponije Mela) ili kralj germanskih Sveba (kako je zapisao Plinije Stariji). Zanimljivo je da se obojica pozivaju na ono što je zapisao Kornelije Nepot. Naravno, ovo nesuglasje se nije moglo nalaziti u djelu Nepotovom koji je mogao napisati ili da je "darodavac" bio kralj Sveba ili kralj Boja, ali nikako u isto vrijeme i za istu stvar obojica. To još više vrijeme za Metela Celera, koji je sigurno znao od koga su mu poslani ovi "okeanski odbaćenici". To bi onda značilo da su ili Pomponije Mela ili Plinije Stariji pogriješili u parafraziranju djela Nepota.

U slučaju da je tačan podatak Pomponija Mele i da se zaista radi o kralju Boja, odmah slijedi i pitanje i koji su to bili Boji[7], odnosno koja njihova skupina. Vjerojatno se to ne odnosi na one preostatke, nekad brojnih i moćnih, Boja iz Cisalpinske Galije a koji su do doba Metela Celera već bili romanizirani. To se sigurno ne odnosi ni na Boje u Bohemiji niti u Panoniji i drugim dijelovima Podunavlja i središnje i istočne Europe. Kao glavni kandidat za Boje čiji je vladar poslao „okeanske odbaćenike" Metelu Celeru u obzir bi dolazili oni Boji koji su se, po Juliju Cezaru (*de Bello Gallico*, I, 28-29), nešto kasnije bili udružili sa Helvetima u njihovom neuspješnom pohodu prema zapadu u Transalpinsku Galiju[8]. Tih Boja je na osnovi onog spiska, sastavljenog grčkim alfabetom i koji su Rimljani pronašli u osvojenom helvetskom taboru, bilo 32 000[9]. Sudeći po svome učešću u neuspjeloj helvetskoj migraciji, ovi Boji su

[7] *Boii* su su bili jedna od najbitnijih etnonimskih sastavnica keltskog etničkog i jezičkog kontiuuma. Pojedini njihovi dijelovi, koji bi se afirmirali i profilirali kao zasebne politije, u mlađem željeznom dobu pojavljuju se širom zapadne i središnje Europe (u Cisalpinskoj Galiji, Panoniji, na prostorima današnje Bavarske i Češke - Bohemije, Galije, i u pojedinim krajevima središnje i istočne Europe. Iz njihovog imena su izvedeni i današnji nazivi za grad Bolonju (*Bononia*), te Bavarske i Bohemije.

[8] Helveti su započeli svoju migraciju 28. III. 58. god. p. n. e., ali su oni i njihovi saveznici teško poraženi već iste godine u bitci kod Bibrakte u istočno - središnjoj Galiji.

[9] Nejasno je da li je Cezar u svojim komentarima o Galskim ratovima pretjerao u ciframa sa spiska koji je nađen i da je namjerno uvećavao brojeve svojih neprijatelja (uključujući i Boje) u ovoj prvoj fazi (helvetskoj epizodi) glaskih ratova.

živjeli negdje u blizini Helvetije[10], odnosno i u blizini teritorija pod provincijalnom upravom Gaja Julija Cezara.[11] Pošto je Cezar od 58. god. p. n. e. upravljao i Cisalpinskom Galijom, kao i Cetel Metel nekoliko godina ranije, vrlo je moguće da je riječ o istim Bojima koji se spominju u već citiranom podatku Pomponija Mele. Nakon što je Cezar sa svojim legijama uspješno suzbio helvetsku migraciji i nanio goleme gubitke onima koji su učestvovali u ovom pohodu i helvetskoj avanturi, on je izašao u susret molbama Heduanaca[12] da preostale te Boje, koji su bili poznati po svome junaštvu, nasele u svoju zemlju. Heduanci su ovim Bojima dali zemlju i kasnije ih prihvatili pod istim pravnim uvjetima kakve su i sami imali. [13] Tako su se i ovi Boji rastočili vremenom u okvire znatno većeg heduanskog naroda. Pošto se pokušaj seobe Kelta sa šireg alpskog područja desio nekoliko godina nakon što je kralj Boja poklonio Cetelu Metelu „okeanske odbaćenike", nije nerealno pomisliti da je taj kralj i sam učestvovao u seobi i u bitkama sa trupama pod komandom Julija Cezara. Naravno, sad se postavlja pitanje kako su uopće ovi „atlantičko – okeanski odbaćenici" sa „obale Germanije" dospjeli u zemlju ovih Boja koji su prebivali na području koje je graničilo i sa Republikom, odnosno njenom provincijom Cisalpinskom Galijom, i sa Helvetima. Pomponijev izraz „*Germaniae litora*" je ne samo neodređen, nego vjerojatno nije ni upotrebljen ni od ovih „Indijaca", ni od navedenih Boja, a ni od Cecela Metela i Kornelija Nepota. Germansko ime i za određeni jezički, etnički i kulturni kontinuum i za određeno područje u rimsko-latinski vokabular ulazi, bar na osnovi dosadašnjih spoznaja i dostupnih izvora, tek sa Gajem Julijem Cezarom i njegovim „Komentarima o Galskom ratu". Tacit u svome etnografskom djelu „*Germania*", nastalom nekih 150 godina nakon „Komentara", navodi kako je germansko ime kao skupni etnički i zemljopisni naziv recentno i da se postupno proširilo sa jednog plemena na cijeli etnojezički kompleks. Stojimo na stajalištu da je izraz „Germanska obala" u kontekstu podatka III, 45 ustvari kovanica samoga autora djela iz kojega potiće taj podatak, tj. Pomponija Mele. On je vjerojatno pod tim mislio na sjeverozapadne obale Europe, na Lamanšu ili Sjevernom moru, od kojih je jedan dio pripadao provinciji Donja Germanija („Germania Inferior") koja se već formirala do vremena kada je svoje djelo pisao i koncipirao Pomponije Mela. Ali u vrijeme kada su se na njih iskrcali ovi „okeanski odbaćenici" ove obale su možda pripadale nekoj od zajednica iz skupina iz kompleksa keltskog jezičkog i etničkog kontinuuma. Oni bi onda vjerojatno išli kao zanimljivost od

[10] Helveti su prebivali na području današnje Švicarske.

[11] Gaj Julije Cezar je nakon kraja konzulskog mandata (za 59. god. p. n. e.) je pod svoju provincijalnu upravu na pet godina (preko zakona *Lex Vatinia*) kao prokonzul dobio Cisalpinsku Galiju i Ilirik. Nedugo zatim je pod svoju namjesničku upravu dobio i provinciju Narbonsku Galiju nakon iznenadne smrti Celera Metela.

[12] Galski narod Heduaci je prebivao u središnjoj Galiji, u današnjoj francuskoj oblasti Burgundiji.

[13] *Caes. Gall.* I, 28 : *Boios petentibus Haeduis, quod egregia virtute erant cogniti, ut in finibus suis conlocarent, concessit; quibus illi agros dederunt quosque postea in parem iuris libertatisque condicionem atque ipsi erant receperunt*.....I, 30 : *In castris Helvetiorum tabulae repertae sunt litteris Graecis confectae et ad Caesarem relatae, quibus in tabulis nominatim ratio confecta erat, qui numerus domo exisset eorum qui arma ferre possent, et item separatim, quot pueri, senes mulieresque. [Quarum omnium rerum] summa erat capitum Helvetiorum milium CCLXIII, Tulingorum milium XXXVI, Latobrigorum XIIII, Rauracorum XXIII, Boiorum XXXII; ex his qui arma ferre possent ad milia nonaginta duo. Summa omnium fuerunt ad milia CCCLXVIII. Eorum qui domum redierunt censu habito, ut Caesar imperaverat, repertus est numerus milium C et X.*

zajednice do zajednice, dok na kraju nisu došli do zemlje koja granići sa Republikom. Posebno je pitanje jesu li se ovi „okeanski odbaćenici“ sa svoga plovila prvo iskrcali na europsko potkontinentalno tlo baš na toj Melinoj „germanskoj obali“. Po smislu onoga što su Kornelije Nepot i Pomponije Mele prenijeli, moglo bi se pretpostaviti kako su ovi „okeanski odbaćenici“, na osnovi onoga što su oni kao prenijeli Metelu Celeru da su bili prešli preko mnogih zemalja prije nego što su naposljetku došli do te „germanske obale“, bili se iskrcavali i na drugim europskim obalama. U obzir bi dolazio veći dio atlanske linije europskog potkontinenta od juga današnjeg Portugala pa sve do područja delte rijeke Rajne u Sjeverno more, uključujući (i to posebice) i sve otoke kao što su npr. Irska i Britanija. U slučaju da je tačan podatak Plinija Starijeg i da se zaista radi o kralju Sveba, iz toga bi onda slijedilo pitanje kako su se oni našli u posjedu Sveba, pošto je u to vrijeme zajednica pod ovim imenom živjela u dubljoj unutrašnjosti Germanije, istočno od rijeke Rajne.[14]

---

[14] *Suebi* (*Suevi, Suavi,*) su su bili jedna od najbitnijih etnonimskih sastavnica germanskog etničkog i jezičkog kontiuuma. Ovo imene se u izvornim narativima na latinskom i grčkom jeziku koristio kao naziv bilo za jedan narod, bilo za zajednicu germanskih naroda i politija, bilo kao širi generički termin. Najraniji do danas poznati spomeni Sveba potiću iz „Galskih ratova“ od Julija Cezara (I, 37; 51; 53-54; IV, 1-4; 7-8; 16; 19; VI, 9 – 10; 29) i po njima bi se moglo zaključiti da Cezar naziva Svebima konkretnu moćnu i brojnu narodnosnu, pa i političku zajednicu (politiju) koja je prebivala negdje u unutrašnjosti Germanije, negdje između Rajne i Labe. Iz toga područja su ugrožavali, pa i pokušavali se doseliti u Rajnsko područje i druge keltske i germanske zajednice (Ubijce, Heruske, Usipete, Tenktere). Po Juliju Cezaru (IV, 1) : „*Sueborum gens est longe maxima et bellicosissima Germanorum omnium. Hi centum pagos habere dicuntur, ex quibus quotannis singula milia armatorum bellandi causa ex finibus educunt. Reliqui, qui domi manserunt, se atque illos alunt; hi rursus in vicem anno post in armis sunt, illi domi remanent. [6] Sic neque agri cultura nec ratio atque usus belli intermittitur. Sed privati ac separati agri apud eos nihil est, neque longius anno remanere uno in loco colendi causa licet. Neque multum frumento, sed maximam partem lacte atque pecore vivunt multum sunt in venationibus; quae res et cibi genere et cotidiana exercitatione et libertate vitae, quod a pueris nullo officio aut disciplina adsuefacti nihil omnino contra voluntatem faciunt, et vires alit et immani corporum magnitudine homines efficit. Atque in eam se consuetudinem adduxerunt ut locis frigidissimis neque vestitus praeter pelles habeant quicquam, quarum propter exiguitatem magna est corporis pars aperta, et laventur in fluminibus.*“ („Narod Sveba je daleko najveći i najratoborniji od svih Germana. Za njih se kaže da imaju stotinu pagusa (plemenskih područja), iz kojih svake godine po hiljadu naoružanih ljudi izvode iz svojih krajeva radi ratovanja. Ostali, koji su ostali kod kuće, izdržavaju i sebe i njih; zatim oni naredne godine zauzimaju njihovo mjesto pod oružjem, dok ovi ostaju kod kuće. Tako se ni zemljoradnja ni vještina i praksa ratovanja ne prekidaju. Ali kod njih ne postoji privatna ni pojedinačna zemlja, niti je dopušteno duže od jedne godine ostati na istom mjestu radi obrađivanja. Ne hrane se mnogo žitom, nego najvećim dijelom žive od mlijeka i stoke, te se mnogo bave lovom; što zbog načina ishrane, svakodnevnog vježbanja i slobode života — jer od djetinjstva, nenaviknuti na ikakvu dužnost ili disciplinu, uopće ne čine ništa protiv svoje volje — jača njihove snage i čini ih ljudima goleme tjelesne veličine. I navikli su se na takav način života da u najhladnijim krajevima nemaju nikakve odjeće osim koža, zbog čije je oskudnosti veliki dio tijela otkriven, te se kupaju u rijekama.“). Po Cezarovom opisu, riječ je o relativno zaostalijoj zajednici u odnosu ne samo na Kelte, nego i Germane koji su prebivali bliže Rajni i južnim predjelima. Svebe za kasnije periode spominju i Strabon (IV, 3, 4; 6, 9; VII, 1, 3; 5; 3, 1), Plinije Stariji (*NH*, II, 170; IV, 81; 100), Tacit (*Ger.* 2; 9; 38-39; 41; 43; 45; 46), Kasije Dion (XXXIX, 47, 1; 48, 5; XL, 32, 1; LI, 21, 5; 22, 5; 7; LV, 1, 1; LXVII, 12, 5;). Za razliku od Julija Cezara, neki od ovih pisaca ih predstavljaju kao podskupinu germanskog kontinuuma, ali koji je već politički i narodnosno razdijeljena i prebiva na različitim područjima. Tacit (*Ger.* 38) : „*Nunc de Suebis dicendum est, quorum non una ut Chattorum Tencterorumve gens; maiorem enim Germaniae partem obtinent, propriis adhuc nationibus nominibusque discreti, quamquam in commune Suebi vocentur. insigne gentis obliquare crinem nodoque substringere: sic Suebi a ceteris Germanis, sic Sueborum ingenui a servis separantur. in aliis gentibus seu cognatione aliqua Sueborum seu, quod saepius accidit, imitatione, rarum et intra iuventae spatium: apud Suebos usque ad canitiem horrentes capilli retorquentur, ac saepe in ipso vertice religantur. principes et ornatiorem habent: ea cura formae, sed innoxia; neque enim ut ament amenturve, in altitudinem quandam et terrorem adituri bella compti, ut hostium oculis, ornantur.*“ („Sada treba govoriti o Svebima, čija zajednica nije jedinstvena poput one kod Hata ili Tenktera; oni, naime, zauzimaju veći dio Germanije,

Ali postoji i eventualna varijanta po kojoj je nesuglasje rezultat iznimnog sažimanja izvornog Nepotovog informacionog niza o ovom događaju, sa tim da su Pomponije Mela i Plinije Stariji to sažimanje radili na drugačije načine i na različite dijelove informacionog niza. Po toj varijanti možda je izvorna informacija bila da su "okeanski odbaćenici" završili kod kralja Sveba, a onda bi se našli kod kralja Boja koji ih je na kraju poklonio Metelu. Usljed skraćivanja predloženog informacionog niza, Pomponije Mela i Plinije bi skratili različite dijelove. Ali, naravno za ovakvu teoriju nema relevantnih dokaza. Naravno, po ovoj varijanti, oni su i do Sveba došli, tako što bi ih neko drugi njima poslao.

podijeljeni još uvijek na vlastite narode i imena, iako se zajednički nazivaju Svebima. Obilježje ovog naroda jeste da kosu začešljavaju ukoso i vežu u čvor: tako se Svebi razlikuju od ostalih Germana, a slobodni Svebi od robova. Kod drugih naroda — bilo zbog nekakvog srodstva sa Svebima ili, što se češće dešava, zbog oponašanja — to je rijetko i ograničeno na mladost; kod Sveba se, međutim, i do sijede kose kruta kosa uvija i često veže upravo na tjemenu. Poglavari nose i raskošniji izgled; ta briga o izgledu, međutim, nije štetna: jer ne uređuju se da bi voljeli ili bili voljeni, nego, kada kreću u rat, da bi stekli određenu visinu i ulijevali strah — uređuju se za oči neprijatelja.").

Amerike kao mjesto odakle su krenuli "Okeanski odbaćenici"!?

Nakon zaključka kako „okeanski odbaćenici", koji su se sticajem okolnosti našli kod Celera Metela, nisu mogli doći iz Azije, niti iz bilo kojeg drugog dijela Azije, da vidimo kako stvari stoje sa ostalim kontinentima. Što se tiće nekog udaljenijeg dijela Europe, to se može odbaciti, jer su po svemu sudeći ti „okeanski odbaćenici" bili fizičkog izgleda koji ih je jasno i značajno razlikovao od Kelta, Germana, Balta, Slavena, Esto-Finaca, ili bilo kojih drugih Europljana koji su se tad nalazili van domene imperija Rimske Republike koji je do Cezarovih osvajanja u Galiji obuhvatao Mediteran. Njihov izgled, jezik i ponašanje su bili toliko različiti od tadašnjih Europljana da su morali biti tolika egzotika da su se prebacivali od zajednice do zajednice sve do Rimljana, koji su se i sami začudili ovim „okeanskim odbaćenicima". Znači, Europa kao matična domovina i polazište ovih „okeanskih odbaćenika" se mora isto odbaciti. Što se tiće subsaharske Afrike, po smislu teksta je jasno da oni ne dolaze sa juga. Uostalom, morali bi se prvo zaustaviti u kraljevstvu Mauritanije, a odmah zatim bi došla provincija Hispanija Ulterior. Uostalom, subsaharski Afrikanci nisu bili ništa neobično za tadašnje Mediterance, pa se Celer Metel ne bi pitao ko su ti „Indos" i odakle su došli.

Sljedeće područje koje dolazi kao mogućnost za matično područje odakle su sa svojim plovilom krenuli ovi „okeanski odbaćenici" je i najkontroverzije, ali ujedno i vrlo realna mogućnost. Sa druge strane Atlantika pruža se golema kopnena masa, koja se još od ranog novog vijeka nominira kao Sjeverna Amerika (uključujući i Srednju Ameriku sa karipskim arhipelagom otoka) i Južna Amerika. Okeansko prostranstvo Atlantika je iznimno golemo i udaljenost između npr. Zapadne Europe i Sjeverne Amerike je prilična. Najuža udaljenost između dvije obale Atlantika je ona između otoka Newfoundland i Irske i iznosila bi (zavisno od mjesta polaska i dolaska) između 3000 i 3200 km. Ako bi se odlučili na ovu najkraću rutu, onda bi ovi „okeanski odbaćenici" mogli izvorno (na svoje nenadanu pustolovinu) krenuti ne samo sa Newfoundlanda, nego i sa bilo kojeg drugog okolnog područja, ukljujučujući i područja današnjih kanadskih provincija Kvebek, New Brunswick, Nova Škotska, ali i savezne države u oblasti USA zvanoj Nova Engleska. U prilog ovog područja bi govorila i činjenica da su se oni iskrcali i na „germanskoj obali", znači negdje na sjeverozapadnoj europskoj obali. Logično bi bilo pretpostaviti da ih je oduvala neka sjevernoatlanska oluja koja bi ih odvela prema Irskoj i Britaniji, odakle su oni došli sve do Sjevernog Mora. Ali, sa druge strane, pitanje je kakva su bila pomorska umijeća tih moreplovaca po sjevernom Atlantiku da se snalaze u nepredviđenim i teškim okolnostima koje im je ovaj okean mogao nanositi. Vikinška putovanja nekih 1000 godina kasnije, i održanje pomorske rute od Skandinavije, preko Islanda, Grenlanda pa do Sjeverne Amerike, ukazuje kako su prelazi sa jedne strane na drugu stranu sjevernog Atlantika bili mogući.

Postoji još jedna opcija koja bi se mogla predložiti za dolazak ovih okeanskih odbaćenika na obale Zapadne Europe. Riječ o bila o tome da su oni sa svojim plovilom bili uhvaćeni u Golfsku struju, koja je jedna od najmoćnijih, najvećih i najbržih okeanskih struja na planeti i

koja je ključna za klimu Europe i globalnu ravnotežu topline. Ova struja nastaje u Meksičkom zaljevu, zagrijana tropskim suncem, i kreće preko Atlantika prema Europi i sjeverozapadnoj Africi. Zahvaljujući Golfskoj struji i njenom ogranku Sjevernoatlanskoj struji, Europa je znatno toplija i klimatsko-umjerenija u odnosu na sjevernoamerička područja koja se nalaze na istoj geografskoj širini. Golfska struja je omogućavala i brže i sigurnije kretanje brodova od Kolumbovog dolaska na karipski arhipelag. Ako bi se odlučili na ovu opciju, „okeanski odbaćenici" koji su se na kraju sreli sa Cecelom Metelom, su kao početno polazište imali neko mjesto na karipskom arhipelagu. Međutim, udaljenost do Europe je znatna, između 4800 i 6000 km, zavisno o polazištu i odredištu. U ovom slučaju je moguće da su oni doplovili i do Azorskih otoka, a odatle ili prema Kanarskim otocima ili dalje prema sjeverozapadu. U prilog karipskog arhipelaga kao moguće polazne tačke bi govorila i veća pomorska vještina i navigacijsko snalaženje njegovih stanovnika, koje su se hiljadama godina razvijala u plovidbama između mnogih otoka, i od, i do američkih kontinentalnih masa. Golfska struja može sa sobom „zarobiti" neko plovilo, i nositi ga svojom strujnim pravcima. Postoje i priče o „Ghost ships", kao npr. čuvena „Mary Celeste" koja je plutala Golfskom strujom.

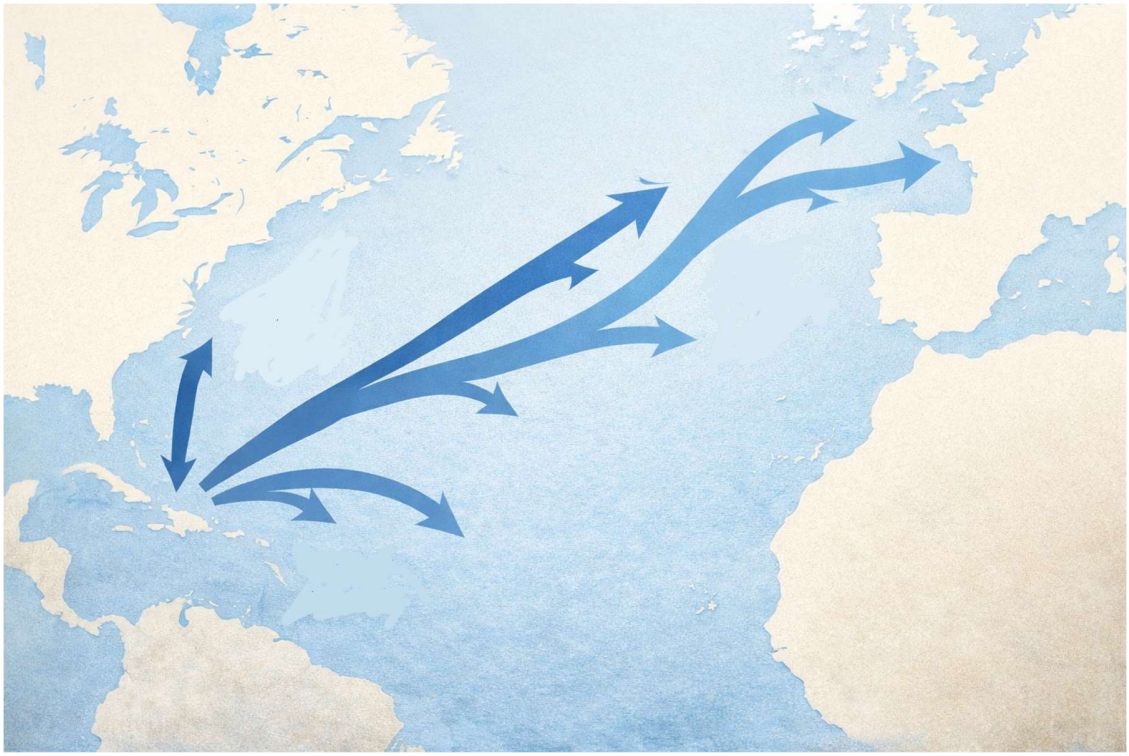

O mogućnosti dugačkih plovidbi preko okeanskih prostranstava od strane zajednica na prahistorijskim nivoima razvitka i slabijim tehnološkim mogućnostima dokazuje polinežanska ekspanzija od Madagaskara pa sve do Uskršnjeg otoka i Novog Zelanda.

Nejasno je šta se kasnije desilo sa ovim „okeanskim odbaćenicima“ nakon što su bili poklonjeni Celeru Metelu. A ovaj je susret ostao zabilježen u vrelima, a koliko ih je još ostalo nezabilježno i nezapisano....

Zaključak

Ovaj rad ponovno razmatra izuzetno zanimljiv i u velikoj mjeri zanemaren odlomak sačuvan u djelima Pomponija Mele (*De Chorographia* III, 45) i Plinija Starijeg (*Naturalis historia* II, 170), koji se obojica oslanjaju na raniji izvještaj Kornelija Nepota. U tom odlomku opisuje se skupina „Indijaca" koja je, navodno, dospjela na obale Germanije nakon što ju je oluja odnijela iz indijskih voda, te su potom bili predstavljeni kao dar rimskom prokonzulu Kvintu Metelu Celeru.

Studija poduzima kritičku analizu ovog narativa kroz ispitivanje njegovog lanca prijenosa (Metel Celer → Kornelije Nepot → Pomponije Mela / Plinije Stariji), uz naglašavanje metodoloških ograničenja svojstvenih ovakvim izvještajima iz druge i treće ruke. Posebna pažnja posvećena je nedosljednostima između sačuvanih verzija, uključujući razlike u vezi s identitetom darodavca (kralj Boja nasuprot kralju Sveba), kao i unutrašnjim kontradikcijama i geografskim neizvodivostima.

Središnji argument rada jeste da etnonim *Indi* („Indijci") ne treba tumačiti doslovno. Umjesto toga, on se razumije kao klasifikacijski konstrukt koji su nametnuli rimski ili prerimski posmatrači u pokušaju da nepoznate narode uklope u postojeći geografski okvir. Analiza ukazuje na fluidnost i nepreciznost antičke etnografske terminologije, naročito u situacijama u kojima je direktna komunikacija bila ograničena ili posredovana kroz više jezičkih i kulturnih filtera.

Rad pokazuje da bi putovanje sa indijskog potkontinenta do Germanije, bilo istočnim ili zapadnim pomorskim rutama, bilo praktično nemoguće s obzirom na tehnološka, navigacijska i geografska ograničenja kasne Republike. Obje hipotetičke rute — obilazak preko arktičkih prostora Azije ili prolazak kroz Mediteran i Atlantik — kritički se razmatraju i odbacuju kao neizvodive.

Nasuprot tome, studija razmatra alternativnu hipotezu prema kojoj su ovi tzv. „Indijci" mogli poticati sa američkih kontinenata. Razmatraju se dva moguća scenarija:

1. **Hipoteza sjevernoatlantskog driftovanja** – skupina porijeklom iz sjeveroistočne Sjeverne Amerike (npr. Newfoundland ili okolna područja) mogla je biti nošena olujama prema Britanskim otocima i Sjevernom moru.

2. **Hipoteza Golfske struje** – plovilo koje je isplovilo iz karipskog ili mezoameričkog područja moglo je biti zahvaćeno Golfskom strujom, što bi omogućilo transatlantski prelaz prema Azorskim otocima, a potom i prema zapadnoj Europi.

Rad ove hipoteze potkrepljuje analogijama sa poznatim predmodernim dugotrajnim pomorskim fenomenima, uključujući polinežansku navigaciju preko Tihog okeana i vikinška putovanja preko sjevernog Atlantika. Iako se ne tvrdi postojanje direktnih dokaza o trajnim transatlantskim kontaktima, ističe se da su slučajni prelazi unutar sfere mogućeg.

Nadalje, članak smješta ovaj narativ u širi kontekst antičke geografske misli, posebno u okviru rasprostranjenog vjerovanja u okean (*Oceanus*) koji okružuje svijet, kao i koncept nepoznatih zemalja izvan poznatog svijeta. Ovaj izvještaj tumači se istovremeno kao odraz empirijskog opažanja i kao proizvod teorijskih okvira koji su oblikovali rimsko razumijevanje svijeta.

Rad zaključuje da je tradicionalno tumačenje prema kojem su „Indijci“ poticali iz južne Azije neodrživo. Umjesto toga, mogućnost transatlantskog porijekla — iako samo kao pretpostavka — pruža koherentnije objašnjenje kada se uzmu u obzir okeanske struje, etnografske pogrešne identifikacije i ograničenja antičkog geografskog znanja. Na koncu, ovaj slučaj ukazuje na potrebu da se klasični izvori ne posmatraju samo kao rezervoari informacija, nego i kao interpretativni konstrukti oblikovani epistemološkim horizontima svoga vremena.

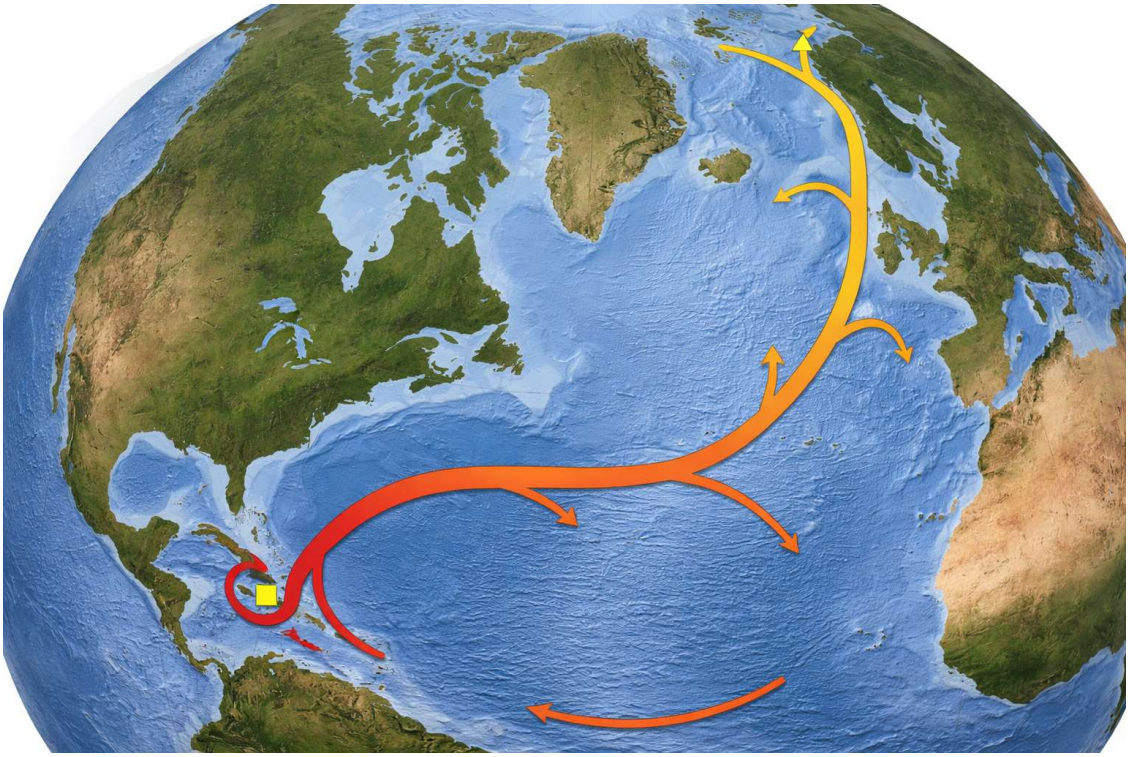

Korištena literarna izvorna građa

Dio Cassius, 1914, *Roman History, Volume III:Books 36 - 40,* translated by Cary, Earnest - Foster, Herbert B., The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Dio Cassius, 1916, *Roman History, Volume IV:Books 41 - 45,* translated by Cary, Earnest - Foster, Herbert B., The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Dio Cassius, 1917, *Roman History, Volume VI:Books 51 - 55,* translated by Cary, Earnest - Foster, Herbert B., The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Dio Cassius, 1925. *Roman History, Volume VIII:Books 61 - 70,* translated by Cary, Earnest - Foster, Herbert B., The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Caius Iulius Caesar, 1917, *The Gallic War*, translated by H. J. Edwards, The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Gaj Julije Cezar, 1988, *Galski rat*, prevod Ahmed Tuzlić, Novi Sad: Matica Srpska.

Gaj Julije Cezar 2010, *Moji ratovi,* prijevod Josip Miklić, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

Fragmenti rimskih historičara, 2013, *The Fragments of the Roman Historians, Vol. I – III*, General Editor T. J. Cornell, Oxford University Press.

Cornelius Nepos, 1929, translated by J. C. Rolfe, The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Kornelije Nepot, 1999, *Iz knjige Kornelija Nepota o latinskim povjesnicima*, prijevod Josip Miklić, Zagreb : Matica Hrvatska.

Kornelije Nepot, 1999, *O istaknutim vojskovođama stranih naroda*, prijevod Josip Miklić, Zagreb : Matica Hrvatska.

Pliny the Elder, 1938, *Natural History, Volume I: Books 1-2,* translated by Rackham, H., The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Pliny the Elder, 1942, *Natural History, Volume II: Books 3-7,* translated by Rackham, H., The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Pomponius Mela, 1998, *Description of the World*, translated by Frank E. Romer, University of Michigan Press.

Pomponius Mela, 1997, *De Chorographia*, translated by Paul Berry, Lewiston: Edwin Mellen Press.

Strabo, 1923, *Geography, Volume II: Books 3-5,* translated by Jones, Horace Leonard, The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Strabo, 1924, *Geography, Volume III: Books 6-7,* translated by Jones, Horace Leonard, The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Tacitus, 1914, *Agricola. Germania. Dialogue on Oratory*, translated by M. Hutton - W. Peterson, The Loeb Classical Library, London: William Heinemann LTD - Cambridge Mass.: Harvard University Press.

Tacit, 2002, *Germanija*, prevod Veselin Čajkanović, Beograd: Poligraf.

Tacit, 2007, *Manja Djela, Historije*, prijevod Josip Miklić, Zagreb : Matica Hrvatska.

Preporučena literatura

Arora, Udai Prakash, 2005, Ideas of India in Ancient Greek Literature, u: Irfan Habib (ur.), India — Studies in the History of an Idea, New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers.

Barrow, Ian J., 2003, From Hindustan to India: Naming change in changing names, South Asia: Journal of South Asian Studies, 26(1): 37–49.

Budimir, Milan - Flašar, Miron, 1963, Pregled rimske književnosti, De auctoribus romanis,Beograd.

Clémentin-Ojha, Catherine, 2014, 'India, that is Bharat...': One Country, Two Names, South Asia Multidisciplinary Academic Journal, 10.

Jett, Stephen C., 1983, Pre-Columbian Transoceanic Contacts, In : Ancient South Americans, Edition: 1st, Publisher: W. H. Freeman and Company.

Jha, Dwijendra Narayan, 2014, Rethinking Hindu Identity, London: Routledge.

Kuiper, K. (ur.), 2010, The Culture of India, New York: Britannica Educational Publishing.

McGhee, Robert, 2011, Inuit Oral Traditions of the Dorset Culture.

Mesihović, Salmedin, – Kahriman, Dženana – Hadžiabdić, Fadil, "FONTES Izvori za historiju rimskog svijeta", Koautorstvo sa i Fadil, izdavač: Udruženje za proučavanje i promoviranje ilirskog naslijeđa i drevnih klasičnih civilizacija BATHINVS i O. D. FONT, Sarajevo, 2021. (str. 110 – 111).

Mesihović, Salmedin, 2021. PRVA REPUBLIKA. Sarajevo : O. D. FONT.

Mukherjee, Bratindra Nath, 2001, Nationhood and Statehood in India: A Historical Survey, New Delhi: Regency Publications.

Pané, Ramón, 1498 (trans. J. J. Arrom), Myths of the Taíno, [mjesto i izdavač nisu naznačeni].

Roller, Duane W., 2017, Ancient Geography: The Discovery of the World in Classical Greece and Rome, London: Bloomsbury Publishing.

Sertima, Ivan Van, 1977, They Came Before Columbus: The African Presence in Ancient America, New York: Random House.

Smith, , 1849, Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology, Vol. I – III, London : Taylor, Walton, and Maberly, Upper Gower Street and Ivy Lane, Paternoster Row : John Murray, Albemarle Street.

Smith, , 1867, Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology, Vol. I – III, Boston : Little, Brown and Company.

Sorenson, John L. - Johannessen, Carl L., 2003, Biological Evidence for Pre-Columbian Transoceanic Voyages, In Contact and Exchange in the Ancient World, ed. Victor Mair, Philadelphia: University of Pennsylvania, Museum Press.

Sorenson, John L. - Raish Martin H.., 1996, Pre-Columbian Contacts with the Americas across the Oceans: An Annotated Bibliography, 2nd ed., Provo: Research Press.

Thieme, Paul, 1970, Sanskrit sindu-/Sindhu- and Old Iranian hindu-/Hindu-, u: Mary Boyce i Ilya Gershevitch (ur.), W. B. Henning Memorial Volume, London: Lund Humphries.

OCEANVS
OCEANVS
ATLANTICVS
ORIENTALIS
ASIA
TANAIS
AFRICA
MAEE
ASER
MNAIS
MEOTAE EXTREMITAS
ASER